

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 6

Рівне – 2020

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki.

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Малафійк І.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;

Дем'янчук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Потапчук Т.М. – доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету.

Цюлопа С.Д. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

Крижановська Т.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Прокопович Т.Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Радковська Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Сверлюк Л.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Филипчук М.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 1 від 30.01.2020 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2020. – Вип. 6. – 272 с.

ISBN 978-966-416-720-5

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Гарлайчук О.В.</i> Дидактична гра як засіб виконавсько-технічного розвитку скрипалів-початківців.....	5
<i>Мазур Д.В.</i> Стан розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів.....	11
<i>Пастушенко Л.А., Пастушенко А.С.</i> Основні тенденції формування гуманістичних цінностей сучасного вищого навчального закладу.....	16
<i>Прокопюк Л.В., Овсіюк Н.М.</i> Специфічні особливості студійної роботи вокалістів.....	21
<i>Сверлюк Я.В., Сверлюк Л.І.</i> Технологічні основи колективного виконавства.....	29
<i>Топоровський Н.Ю.</i> Специфіка фаху диригента-хормейстера.....	38
<i>Ужинський М.Ю., Прокопюк Л.В.</i> Роль сучасних звукових технологій у концертній роботі вокалістів.....	42
<i>Устенко К.О., Гарбуз Т.В.</i> Формування творчої активності у студентів в процесі диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики.....	49
<i>Филипчук М.С.</i> Виконавські прийоми та техніки гри на бас-гітарі: теоретико-методичний аспект.....	57

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Брикайло Н.В.</i> Бандурне мистецтво на теренах України: генеза та шляхи розвитку.....	66
<i>Бульботка А.А.</i> Українська сучасна духовна хорова музика: аспекти побутування.....	73
<i>Валентюк Т.А.</i> Життєдіяльність Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне: заснування та ключові етапи розвитку.....	79
<i>Даюк Ж.Ю., Проказюк Р.І.</i> Вплив європейської культури на зародження піаністичного мистецтва України.....	89
<i>Даюк Ж.Ю., Шишка Я.М.</i> Культурно-історичні аспекти виникнення та розвитку струнно-смичкових інструментів.....	94
<i>Дем'янюк О.О.</i> Штрихи до педагогічного портрету Людвіга Котлара.....	100
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічна і диригентська спадщина Елеонори Скрипчинської в історичному часі української музичної культури (до 120-річчя від дня народження).....	105
<i>Закопець Л.М.</i> Методологічні аспекти роботи над звуком на початковому етапі навчання гри на гобої.....	114
<i>Заходякін О.В., Лістратова Т.М.</i> Передумови становлення та розвитку естрадно-джазового виконавства в Україні.....	122
<i>Корнієва А.Г., Фарина Н.П.</i> Ім'я Соломії Крушельницької в контексті національного бренду.....	126
<i>Марцинковський С.Л.</i> Секрети педагогічної майстерності Станіслава Димченка.....	132

<i>Нестерчук О.В.</i> Концерт фа-мажор для фортепіано з оркестром Джорджа Гершвіна: художньо-виконавський аспект.....	143
<i>Остапчук М.М., Никон О.К.</i> До питання становлення та розвитку українського фортепіанного мистецтва.....	149
<i>Прит К.О.</i> Теоретичний аналіз школи bel canto.....	155
<i>Прищепи Т.Б.</i> Творчий портрет музиканта-мультиінструменталіста Богдана Прищепи	161
<i>Рокищук І.І., Белік В.М.</i> Мікшерний пульт як складова частина концертно-турової звукорежисури	165
<i>Столярчук Б.Й.</i> Уляна Кот – майстриня, берегиня традиційної української культури	172
<i>Трофімчук К.А.</i> Культурно-музичне середовище Америки ХХ століття: стилістичні ознаки та особливості розвитку	176
<i>Харитон І.М.</i> Авторство давньоукраїнської церковної монодії.....	184
<i>Хоменюк Т.С.</i> Феномен творчості Майкла Джексона: вокально-виконавський аспект	190
<i>Якимчук С.Н., Піддубник В.Г.</i> Генеза хорової культури Галичини у світлі духовних традицій другої половини ХІХ – початку ХХ ст.	195
<i>Яковець О.М.</i> Особливості фактури у бандурній музиці Г.Хоткевича	202

РОЗДІЛ ІІІ.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Буцяк В.І., Смаль-Стоцька І.М.</i> Європейський досвід впровадження інклюзивної освіти	210
<i>Гедьфалві Т.І.</i> Розвиток музичного слуху молодших школярів засобами карпатського фольклору	216
<i>Кобилянська К.О.</i> Організація самостійної роботи учнів у процесі фортепіанної підготовки.....	222
<i>Кривчук І.П.</i> Нетрадиційний урок як середовище розвитку музичного інтересу молодших школярів	228
<i>Палаженко О.П., Єгоров А.С.</i> Зміст музично-просвітницької діяльності студентів-магістрантів у мистецьких закладах вищої освіти	235
<i>Солдатенко А.Л., Радковська Л.М.</i> Розвиток вокально-хорових навичок учнів-підлітків	241
<i>Томчук О.В., Крижановська Т.І.</i> Розвиток стильової грамотності учнів 8-11 класів на уроках інтегрованого курсу "Мистецтво".....	247
<i>Цаун Р.В.</i> Методика роботи з дитячим фольклорним ансамблем.....	254
<i>Шихова Г.І.</i> Педагогічні особливості застосування інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва	260
Про авторів	268

композиції якого пронизані спільною філософською ідеєю – ідеєю "пробудження – на противагу плачу за минулим, – за для творення Прийдешнього. Продовжуючи традиції М. В. Лисенка, композитор написав молитву за долю українського народу "Слава тобі, Господи", в сучасному варіанті. Духовна композиція має чітку канонічну форму. Багата колористика досягається могутніми каскадами акордів, на зміну яких приходять декламаційні розспіви дякона [5].

Висновок. Українська сучасна духовна хорова музика надважливий сакральнo-мистецький феномен, який на сучасному етапі достатньо популяризується, як в рамках культової обрядовості Українського православія так і поза її межами. Сучасні композитори, буквально усіх поколінь, звертаються до цього пласту національної культури, трансформуючи його на новітній рівень музичної адаптації. Наведений аналіз цього процесу – яскраве цьому свідчення. А отже сучасна сакральна музика української православної традиції – чи не єдина складова культури цієї релігії, яка всупереч консерватизму останньої демонструє активний зв'язок релігії із цивілізаційними процесами соціуму, що постійно розвивається.

Список використаної літератури:

1. Сенченко Л. Українська сучасна хорова література: навчальний посібник для студентів вищих та середніх спеціальних навчальних закладів мистецтва. – Рівне: РДГУ, 2002. – 80 с.
2. Гордійчук М. Л. Дичко. К.: Муз. Україна 1978. – 77 с.
3. Василенко О. Хорова творчість Віктора Степурка в сучасному виконавстві. Актуальні питання українського музикознавства. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2018. № 2 (39). – С. 30-38.
4. Лісецький С. Й. Євген Станкович / С. Й. Лісецький. – К.: Муз. Україна, 1987. – 64 с.
5. Алжнев Ю. Б. // Українська музична енциклопедія, Т.1 – Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. 2006 – С. 47.

УДК 784.087.68 (477.81)

Валентюк Т.А.

ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ КАМЕРНОГО ХОРУ "ВОСКРЕСІННЯ" м. РІВНЕ: ЗАСНУВАННЯ ТА КЛЮЧОВІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті аналізуються ключові етапи становлення Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне – колективу, що на сучасному етапі національного відродження не тільки довів свою спроможність демонструвати надзвичайно високий рівень камерного хорового виконавства впродовж вже майже 30-ти рр. як в Україні так і за її межами, а й разом з тим став хоровим колективом, що вважається еталонним, з точки зору культури хорового виконавства сьогодні.

Ключові слова: етапи життєдіяльності хору, зародження камерного хору "Воскресіння" м. Рівне, період творчої зрілості та визнання, утримання високого виконавського статусу, літургійна творчість хору, гастрольні турне колективу, успішні виступи, хор еталонного значення.

Анотація В статті аналізуються ключеві етапи становлення Камерного хору "Воскресіння" г. Ровно – колектива, що на сучасному етапі національного відродження не тільки доказав свою здатність демонструвати надзвичайно високий рівень камерного хорового виконання протягом уже майже 30-ти років. Як в Україні так і за її межами, але й разом з тим став хоровим колективом, який вважається еталонним, з точки зору культури хорового виконання сьогодні.

Ключеві слова: етапи життєдіяльності хору, зародження камерного хору "Воскресіння" г. Ровно, період творчої зрілості та визнання, утримання високого виконавського статусу, літургійне творчево хору, гастрольні турне колектива, успішні виступи, хор еталонного значення.

Annotation. The article analyzes the key stages of the formation of the Resurrection Chamber Choir in Rivne – a collective that, at the present stage of national revival, not only proved its ability to demonstrate an extremely high level of chamber choral performance for almost 30 years both in Ukraine and its outside, but at the same time became a choral group, considered the benchmark, in terms of the culture of choral performance today.

Key words: stages of life of the choir, birth of the chamber choir "Resurrection" in Rivne, period of creative maturity and recognition, retention of high performing status, liturgical creativity of the choir, touring collective, successful performances, choir of reference value.

Постановка проблеми. Неабияке значення для розвитку вітчизняної хорової культури на сучасному етапі мають і ті хорові колективи, що зародилися й діють в період національного відродження України кінця ХХ – початку ХХІ століття. А це: Муніципальний камерний хор "Київ", Київський камерний хор "Софія" Національної спілки композиторів України, Камерний хор "Кредо", Академічний камерний хор "Хрещатик", Муніципальна хорова капела "Орея" м. Житомир, Львівський муніципальний хор "Гомін", Муніципальний камерний хор м. Кропивницький, Муніципальний камерний хор "Галицькі передзвони", Академічний камерний хор "Кантус" та ін.

Такі хорові колективи стають музично-естетичними виражниками нового напрямку хорового виконавства – камерного хорового музикування, суть якого за великим рахунком зводиться, як до опанування такими хорами нової манери співу, із його особливо витонченим способом прочитання хорової партитури, в сенсі її деталізованого музично-естетичного тлумачення, так і до опрацювання специфічного репертуару, який би відповідав кількісному та якісному складу такого хору.

Саме у такій "системі координат" на сучасному етапі національного відродження України побутує Камерний хор "Воскресіння" м. Рівне, що був

створений у 1991 році. А отже дослідження феномену творчої діяльності колективу з позицій його життєвого кредо й мистецького амплуа, є не тільки важливим для осмислення власного вектору розвитку хору, а і корисним з точки зору аналітики тенденцій поступу національного хорового виконавства на сучасному етапі національного культуротворення. Таким чином представлена розвідка, в означеній системі координат, є на наше переконання достатньо актуальним дослідженням.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Дослідництво, спрямоване на осмислення життєдіяльності Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне представлено розвідками диференційованого й до певної міри фрагментарного та переважно безсистемного характеру, переважно історико-публіцистичного спрямування. Та все ж існуюча джерельна база має неабияке значення для науковців, хто цікавиться проблематикою пов'язаною із сучасним національним камерним хоровим виконавством загалом та творчою діяльністю хору "Воскресіння" м. Рівне зокрема.

Так публікації за авторством В. Альталера, А. Трава, І. Шмідт, М. Головащенко, Л. Марчук, Е. Хитрого, Т. Прокопович, С. Гулюк, І. Кедрука, Г. Степаненка, М. Дворака, О. Тарасенка і ін. присвячуються аналізу найрізноманітніших аспектів творчої діяльності хору (гастрольна діяльність, виступи на фестивалях і конкурсах хорового мистецтва, як в Україні так і за її межами тощо).

Мета статті: полягає у аналізі генези, а також ключових етапів становлення Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне.

Виклад основного матеріалу дослідження. Усю, майже тридцятилітню діяльність Камерного хору "Воскресіння" можна, не безпідставно, на наше переконання, поділити на три періоди:

I-й – період зародження та становлення хору (90-і рр. XX ст.);

II-й – період зрілості та світового визнання (2001 – 2012-і рр. XXI ст.);

III-й – період утримання статусного "рангу" – високопрофесійний Камерний хоровий колектив еталонного значення у сфері національного камерного хорового виконавства (2012 – 2019рр.).

Усі, нами окреслені творчі етапи життєдіяльності колективу, є важливими складовими його цілісної національної мистецької моделі, яка на сучасному етапі потребує дослідження й належного осмислення. Слідуючи такій теоретико-дослідницькій поступальності, вдамося до аналізу цих складових.

Природньо, найперше зосередимо наші старання на дослідженні етапу зародження та становлення колективу. Беручи до уваги існуючу інформацію, закладену у ряді першоджерел – можемо констатувати: камерний хор "Воскресіння" м. Рівне започатковує свою діяльність у 1991 році, як Архієрейський хор Свято-Воскресенського Кафедрального собору м. Рівне з благословення Преосвященнішого Варфоломія, єпископа Волинського і Рівненського. "Днем народження Архієрейського хору "Воскре-

сіння", – стверджує засновник колективу і перший його керівник, О. Тарасенко, – варто вважати 12 липня 1991 року" [17, с. 32].

"До творчого складу, – йдеться у короткій автобіографічній довідці про колектив, – увійшли найталановитіші, на той час, співаки м. Рівного, викладачі та студенти місцевих мистецьких навчальних закладів, а також актори *Рівненського* обласного академічного українського музично-драматичного театру – професійні співаки" [2].

Наводимо перший склад колективу: Овод Наталія, Лагутін Леонід, Кульчинський Сергій, Романович Валерій, Стеців Наталія, Ковальова Лариса, Корнійчук Петро, Федькевич Лілія, Вакуліч Галина, Чупринський Володимир, Герасимчук Микола, Кравчук Зоя, Кочубей Олег, Барсай Лариса, Рябчун Петро,

Пуховий Віктор, Ікавчук Оксана, Кравчук Оксана, Парух Оксана [17, с. 32 – 33].

З перших днів існування, хор систематично бере участь у богослужіннях, супроводжуючи відправи Його Високопреосвященства, Архієпископа Рівненського і Острозького. Окрім своєї суто літургічної діяльності хор дуже швидко стає помітним явищем на мистецькому видноколі міста і краю, а згодом гастролуючи в столиці та багатьох інших містах України, знаходить там багато своїх шанувальників.

Вже восени 1992 року створений О. Тарасенком Архієрейський хор "Воскресіння" на запрошення Баварського товариства "Сприяння зустрічі християн Заходу і Сходу" здійснює гастрольне турне містами Баварії (Мюнхен, Аусбург, Кемптен, Оттобойрен, Кауфбойрен, Ульм та ін.).

Успішні виступи були високо оцінені баварською музичною спільнотою Німеччини. А саме авторка публікації "Музичний внесок на користь взаєморозуміння між народами" Іріс Шмід, що вийшла у виданні IMMENSTADT, № 247 від 26 жовтня 1992р. засвідчує – "... публіка міста Імменштадт стоячи аплодувала хоровому концерту на якому звучала музика Східної Літургії. Кафедральний хор міста Рівне – зауважує І. Шмідт, – здивував публіку насамперед дзвінкістю своїх голосів та чистотою інтонації, ... усі голоси хору зливалися у надзвичайно злагожене звучання. Співаки "зчитували" кожен нюанс звуку і тексту з рук та губ свого керівника (О. Тарасенка) і ставали "творцями" піднесеного й майже досконалого музикування" [21, с. 7 – 8].

У промовистому відгуку на концерт "Музика підтримує міст дружби з Україною", що пройшов перед публікою громади Ottobeuren (*Оттобойрен* – належить землі Баварія), його автор (Віталіс Альтталер) стверджує, – "Камерний хор з України під орудою Олександра Тарасенка полонив нас усіх своєю красою, представивши себе на дуже високому виконавському рівні. У виконанні прекрасного хору прозвучали як піснеспіви старої церкви східного обряду, так і нова сакральна музика Української православної Церкви. Хор виявився на висоті виконавської майстерності, адже був

надзвичайно переконливим своєю музичною мовою, насиченою тембральним багатством співацьких голосів й сольних в тому числі [1, с. 5].

Та найвищою оцінкою виступів молодого хорового колективу в Західній Німеччині було, запрошення його, відвідати Баварію з концертами в наступному році.

1993 рік стає особливим у житті хору "Воскресіння" та його диригента. У травні цього року колектив стає Лауреатом Першої премії на II-му Всеукраїнському хоровому конкурсі ім. Миколи Леонтовича. На тому ж таки конкурсі хор стає володарем і двох спеціальних нагород – за найкращу інтерпретацію творів Леонтовича та за найкраще виконання на конкурсі духовної музики.

У своїй публікації "У полоні музики Леонтовича", її автор М. Головащенко – музикознавець, музичний критик, дослідник творчості яскравих представників української музичної культури, культурно-громадський діяч стверджує "... справжнім відкриттям на конкурсі став виступ Камерного хору "Воскресіння" Свято-Воскресенського кафедрального собору міста Рівне під керуванням зовсім ще молодого талановитого диригента О. Тарасенка. Можна з упевненістю сказати, що в музиці М. Леонтовича живе дух нації, її генетичні тони, і цей молодий хормейстер так глибоко, тонко і переконливо зумів збагнути і передати цей дух, що нам, членам журі, а разом із нами і всім присутнім у залі залишилося лише дивуватися й радіти, що наш народ не перестав народжувати таланти..." [3, с. 10 – 11].

Журі конкурсу, за таких умов, без найменших вагань, одногосно присудили хору "Воскресіння" першу премію і звання Лауреата.

В скорому часі була належно оцінена і праця керівника цього успішного колективу – О. Тарасенка, якому Указом Президента України було присвоєно почесне звання – заслужений діяч мистецтв України.

У 1995 р. хор "Воскресіння" побував з концертними виступами у Польщі на запрошення Товариства опіки над пам'ятниками у Республіці. Громадським управлінням Комісії цієї опіки було організовано цикл мистецьких імпрез, що відбулися впродовж 9 – 16 травня 1995 р. з нагоди Конгресу європейських організацій "Еуропа nostra". В ході конгресу у Кракові відбулася наукова конференція з питань збереження пам'яток дерев'яної архітектури, в рамках якої пройшло святкове богослужіння, де звучали піднесено-урочисті піснеспіви не тільки польською і латинською, а й українською мовами.

Хор "Воскресіння" тоді з успіхом виступив у євангельському костелі Святого Марціана, та у Фонді Святого Володимира з нагоди посвячення каплиці Бориса і Гліба та відкриття фотографічної виставки пам'яток церковного мистецтва, що відреставровані за останні 12 років силами Громадського Товариства опіки над пам'ятниками церковного мистецтва.

Та найбільш хвилюючою була зустріч хористів з представниками української громади у м. Краків, яка завершилася неабияким піднесенням, а

подекуди і зі сльозами на очах, особливо коли звучав твір М. Лисенка на слова О. Кониського "Боже, великий єдиний, нам Україну храни" – урочистий музичний твір, відомий як церковний гімн України.

Також у греко-католицькій церкві Богородиці в м. Овчари, український хор "Воскресіння" виконав повноцінну програму. А представники лемківської громади в Польщі були також приємно здивовані тим, що хор "Воскресіння" окрім творів духовного змісту на такому ж високому рівні виконав і українські народні пісні [13, с. 4 – 5].

У 1996 р. хор "Воскресіння" був запрошений до Польщі, де брав участь у фестивалі "Сім Днів Вокальної Музики імені баса Адама Дідура". Фестиваль відбувався у сорокатисячному місті Сянік. Це мистецьке свято тривало цілий тиждень і в ньому брали участь відомі оперні та камерні виконавці, а також і український хор "Воскресіння" [18, с. 6].

Цього ж таки року камерний хор запрошують в м. Анкару взяти участь у престижному фестивалі хорового мистецтва, що проходив там під патронатом президента Сулеймана Деміреля. На цьому фестивалі хоровий колектив із рівного виборів III призове місце [19, с. 7].

У 1997р. Камерний хор "Воскресіння" м. Рівне бере участь у XXIV Міжнародному хоровому конкурсі ім. проф. Г. Димитрова (Варна) – високопрофесійному мистецькому змаганні у якому хоровий колектив з України затвердив свій фаховий статус, виборовши II премію в категорії змішаних хорів.

Конкурсна програма наших співаків, на думку журі, виявилась надзвичайно різноманітною і претензійною. Адже рівненський хор запропонував слухачам найпопулярніші твори європейської класичної музики "Madona mia" О. Ласо та "Алілуя" Г. Генделя, "... котрі потребують від виконавців ювелірної майстерності та графічної чистоти співу, адже складають хрестоматійний матеріал світової хорової культури [15, с. 4].

Своєрідним відкриттям цього конкурсу стало високопрофесійне виконання "Воскресінням" хорових творів українських композиторів: Б. Лятошинського ("Тече вода в синє море") та В. Зубицького ("Дримба"). Голова конкурсу Вік Нес (Бельгія) з приводу виконання "Дримби" висловив думку про те, що "... українська хорова культура, котра має глибинні традиції, і сьогодні дивує та захоплює музикантів незрівнянною красою та самобутньою звуковою палітрою, яка складає вагому частку української душі" [15, с. 4].

Варто наголосити і на тому, що досліджуваний нами колектив, виконуючи обов'язковий твір конкурсу, болгарського композитора Г. Димитрова "Вечерний здрач", отримав спеціальну премію за кращу інтерпретацію болгарської музики. А отже виступ рівненського хорового колективу на такому престижному хоровому конкурсі в Болгарії став "... неперевершеним, адже, змагаючись з великою кількістю високопрофесійних хорових колективів – хор "Воскресіння" показав блискуче та витончене трактування як європейської музики загалом, так і слов'янської зокрема" [15, с. 4].

1998 р. ознаменувався поїздкою хорового колективу до Франції. Там у м. Тур хор взяв участь у традиційному 27 хоровому конкурсі "Florilege vocal de Tours". Цей конкурс видався найскладнішим випробовуванням творчих сил колективу на цьому етапі. Та в результаті хор "Воскресіння", у нелегкій боротьбі виборов III місце, пропустивши попереду себе тільки національні хори з Аргентини та Філіппін [20, с. 6].

У 1999 р. хор побував на міжнародному фестивалі "Тисячоліття духовності", присвяченому 2000-літтю Різдва Христового в Іспанії, представляючи не тільки Рівненщину й Україну, а й усі східноєвропейські православні країни.

На престижному фестивалі у Валенсії (там єдиному православному хору Європи "Воскресіння" було виділено тільки один виступ), "... керівник цього колективу О. Тарасенко сміливо заявив директорові фестивалю Хосе Пересу Габрієлю: "Усі ми родом з православ'я". У країні, де домінує католицизм, для інших учасників фестивалю, що прибули із США, Китаю, Сингапуру, Німеччини, Ізраїлю, Польщі та інших країн, це звучало незвично і навіть трохи зухвало. Та потім, у храмі, у присутності 700 чоловік прозвучав ніжний, мелодійний спів хору "Воскресіння". Наступного дня усі газети Валенсії змінили свою думку про співаків із Рівного. А на перших сторінках часописів з'явилися заголовки: "Українські співаки заявляють, що всі ми родом із православ'я". Згодом хору запропонували виступити у кількох європейських країнах" [12, с. 6].

Загалом I-й період життєдіяльності камерного хору (етап зародження та його становлення) завершується творчими здобутками 2000-го року. А саме на Всеукраїнському хоровому конкурсі ім. Д. Січинського, що проходив в м. Івано-Франківську в 2000-у році, камерний хор "Воскресіння" м. Рівне став володарем I-ї премії.

Також хор у цьому ж таки році успішно бере участь у Всеукраїнському хоровому фестивалі "Золотоверхий Київ". Автор публікації "Золотоверхий Київ" представляє: Євген Савчук" – Г. Степаненко, лаконічно, проте влучно охарактеризувала виступ цього колективу, – "... цей виступ, – що відбувся, вразив слухачів, яких захопило справжнє звукове диво, створене талановитим диригентом О. Тарасенком" [16, с. 7 – 8]. Цього ж таки 2000р. камерний хор "Воскресіння" м. Рівне здобуває обласну мистецьку премію ім. Г. Жуковського.

Саме ці здобутки й стали ключовими віхами творчої діяльності досліджуваного нами хорового колективу на I-му етапі його становлення.

II-й же етап життєдіяльності камерного хору "Воскресіння" м. Рівне – період зрілості та світового визнання знаменується:

– участю у Всеукраїнському фестивалі духовного пісенства "Від Різдва до Різдва" в м. Дніпропетровську (2001 р.);

– участю в Міжнародному хоровому фестивалі "Передзвін" в м. Івано-Франківську (2001, 2002, 2003, 2004, 2006 рр.);

- участю в Міжнародному фестивалі "Колядки по-сусіцьки" м. Краків (2001 р.);
- участю в Міжнародному фестивалі "З днем народження, Гендель" в м. Галле, Німеччина (2003 р.);
- участю в Міжнародному хор-фесті в м. Вааса, Фінляндія (2004 р.);
- участю у Міжнародному Європейському конкурсі Кафедральних хорів в м. Сенліс, Франція /ІІІ премія/ (2004 р.);
- участю у фестивалі Legnica cantat 38 /м. Лігниця, Польща/ (2007 р.);
- участю у фестивалі Музики християнської у Гданську /Польща/ (2007 р.);
- участю у виставі Краківського театру STU Ф. Достоевського "Беси" (сезони: 2007–2010);
- участю у фестивалі "Музика в Миколайові" /м. Миколайов, Польща/ (2009 р.);
- участю (спільно з Краківським Театром STU) у фестивалі Християнської культури /м. Лодзь, Польща/ (2009 р.).

ІІІ-й період – етап утримання статусного "рангу" – високо-професійний камерний хорвий колектив еталонного значення у сфері національного камерного хорового виконавства окреслює період з 2012 р. по 2020 р. знаменуючись новітнім етапом творчої діяльності камерного хорового колективу "Воскресіння" під керівництвом молодого, провідного хормейстера Рівненщини, учня О. Тарасенка (Рівненське музичне училище), випускника Одеської музичної академії ім. А. Нежданової – Олександра Одинця.

Камерний хорвий колектив в період новітнього етапу своєї буттєвості, під орудою О. Одинця, практично стовідсотково оновлюється. Хор переживає етап зміни поколінь. На цьому рубежі життєдіяльності "Воскресіння" здійснюється наполеглива робота, щодо оновлення репертуару. При цьому, в роботі, зберігається традиція хорового музикування, започаткована ще першим керівником хору О. Тарасенком.

Впродовж 8-и останніх років хор під орудою О. Одинця провадить активне творче життя, а саме бере участь у найрізноманітніших мистецьких імпрезах як в Україні так і поза її межами.

Справжнє "друге дихання" у колективі відкрилось з моменту святкування 25-ти річного його ювілею. Великий святковий концерт з цієї нагоди відбувся 26 червня 2016р. у Органній залі Рівненської філармонії. Програма представлена на ювілейному концерті була достатньо різноманітною. Тут звучали твори як зарубіжної так і вітчизняної класики, а також хорові композиції українських сучасних авторів, духовна музика буквально усіх епох – починаючи із піснеспівів доби середньовіччя, а також барокова, класична та романтична сакральна музика.

"Фінальним акордом ювілейної імпрези став заключний твір концерту "Тебе, Бога, хвалимо" у виконанні великої кількості хористів,

буквально усіх поколінь творчості "Воскресіння", починаючи із часу його започаткування (1991 р.). Цей твір диригував засновник колективу і перший його художній керівник О. Тарасенко. Успіх був неймовірний. Концертна зала ще довго не вмовкала від аплодисментів просто розчулених від задоволення слухачів" [14].

Згодом камерний хор "Воскресіння" м. Рівне активно проводить концертну діяльність, як у себе на Батьківщині, так і за кордоном, беручи участь у численних фестивалях та конкурсах хорової музики:

23. 07. 2016 р. колектив виступив у м. Томашув-Любельські (Польща) в рамках польського проекту "Дні музики сакральної". Концерт проходив у міській ратуші. В програмі прозвучали духовні твори А. Веделя, Д. Бортнянського, Іл. Алфєєва, П. Чеснокова, М. Дилецького та ін. композиторів, а також обробки українських народних пісень [4].

24.07.2016 р. виступ на урочистостях "Українська ярмарка" (селище Голя, гміна Старий Брус, Влодавського повіту, Польща). В програмі прозвучали обробки М. Леонтовича, Ф. Колесси, С. Орфєєва, І. Мартона, О. Грами та А. Авдєєвського та ін. композиторів¹ [5].

17.11.2016 р. – Сольний концерт "Обличчя нашого народу" відбувся в Органному залі Рівненської обласної філармонії. Колектив виконав духовні твори та хорові концерти українських композиторів різних історичних періодів (барокова, класична, романтична та сучасна національна музика), а також ряд українських народних пісень, в обробках М. Леонтовича, М. Колесси, Є. Козака, Г. Гаврилець, Д. Задора й ін. [6].

16.12.2016 р. – Сольний концерт "Обличчя нашого народу" відбувся в м. Луцьк в залі Міського палацу культури. Колектив виконав духовні твори та хорові концерти українських композиторів різних історичних періодів (барокова, класична, романтична та сучасна національна музика), а також ряд українських народних пісень, в обробках М. Леонтовича, М. Колесси, Є. Козака, Г. Гаврилець, Д. Задора й ін. [7].

11.01. 2017 р. камерний хор "Воскресіння" м. Рівне виступив з колядками ("Колядки з віршами") на благодійному святковому заході рівненських письменників [8].

26.09.2017 р. камерний хор "Воскресіння" м. Рівне взяв участь у концерті, спільно із провідними камерними хоровими колективами України – Академічним камерним хором ім. Палкіна та камерним хором "Софія" в рамках другого фестивалю камерного хорового мистецтва ім. Віктора Іконника м. Київ [9].

13.01.2017 р. камерний хор "Воскресіння" взяв участь у Всеукраїнському фестивалі хорового мистецтва імені М. Леонтовича, що проходив у

¹ Польське селище Голя, тісно пов'язане з Україною, про це детально написав Іван Горнікоза в своєму дослідженні "Літопис українського Підляшшя в пам'ятках одного села".

Вінниці. Цей проект був присвячений 140-річчю від дня народження видатного композитора [10].

20.12.2017 р. – відбувся концерт організований камерним хором "Воскресіння" м. Рівне в рамках святкування 140 річчя від дня народження М. Леонтовича та 250 річчя від дня народження А. Веделя. У святковому концерті взяли участь: камерний хор "Воскресіння" м. Рівне (художній керівник і диригент О. Одинець, диригент О. Тарасенко), камерний хор "ETERNITA" (художній керівник і диригент В. Мартодеев). У програмі прозвучали, як відомі твори композиторів М. Леонтовича та А. Веделя так і ті хорві композиції, які ще виконувались в м. Рівне [11].

Висновки. Вдаючись до висновку запропонованої нами розвідки стверджуємо: Камерний хор "Воскресіння" м. Рівне, впродовж своєї творчої діяльності пройшов три чітко окреслені етапи становлення (I-й – етап зародження та становлення камерного хору /90-і рр. XX ст./); II-й – етап, період зрілості та світового визнання /2001 – 2012-і рр. XXI ст./; III-й – етап, новітній період утримання статусного "рангу" – високопрофесійний камерний хоровий колектив еталонного значення у сфері національного камерного хорового виконавства (2012 – 2019рр.).

А отже усією своєю творчою діяльністю колектив не тільки довів свою спроможність демонструвати надзвичайно високий рівень камерного хорового виконавства впродовж вже майже 30-ти рр. як в Україні так і за її межами, а й разом з тим зажив собі слави хорового колективу, що, без перебільшення, став еталонним, з точки зору культури хорового виконавства на сучасному в світі.

Список використаної літератури:

1. Альттальер В. Музика підтримує міст дружби з Україною. MEMMINGEP ZTG, № 250, 29 жовтня 1992 р. С. 5.
2. Архієрейський хор "Воскресіння" // "Наша Парафія". <https://parafia.org.ua/choir/arhijerejskyj-hor-voskresinnya>.
3. Головащенко М. У полоні музики Леонтовича. "Культура і життя" м. Київ, №21 – 23, 12 червня 1993 р. С. 10 – 11.
4. Дворак М. Хор Воскресіння в м. Томашув-Любельські (Польща) // <https://voskresinnya.com/event/tomaszow-lubelski/>.
5. Дворак М. Виступ камерного хору Воскресіння м. Рівне в селищі Голя (Hola) (Польща), на українській ярмарці, з обробками Українських народних пісень. // <https://voskresinnya.com/event/hola/>.
6. Дворак М. "Обличчя нашого народу" – українські народні пісні та духовні твори українських композиторів в виконанні камерного хору "Воскресіння" // <https://voskresinnya.com/event/pisniukr/>
7. Дворак М. Сольний концерт "Обличчя нашого народу" відбувся в м. Луцьк в залі Міського палацу культури. // <https://voskresinnya.com/event/lutsk/>
8. Дворак М. "Колядки з віршами" в м. Рівне. Сольний концерт з Різдв'яною програмою камерного хору "Воскресіння". Новий погляд на колядки в Рівненському палаці культури "Текстильник" // https://voskresinnya.com/event/kolyadki_z_virshami/

9. Дворак М. Хор Воскресіння на 2-му фестивалі ім. В. Іконника "Воскресіння твоє освітуємо" // <https://voskresinnya.com/event/хор-воскресіння-на-2-му-фестивалі-ім.в.і./>

10. Дворак М. Камерний хор "Воскресіння" у Вінниці. Фестиваль ім. М. Леонтовича // <https://voskresinnya.com/event/камерний-хор-воскресіння-у-вінниці-ф/>

11. Дворак М. Хоровий концерт присвячений 140 річчю від дня народження М. Леонтовича та 250 річчя від дня народження А. Веделя. // <https://voskresinnya.com/event/хоровий-концерт-присвячений-140-літтю-ю-ю.>

12. Кидрук І. Хор назвали "Воскресіння". Друковане періодичне видання "Вісті Рівненщини", квітень 1999 р. С. 6.

13. Марчук Л. Шануймося і будьмо. Періодичне видання Рівненської Єпархії "Вірую" № 11 (52) від 12 листопада 1995 р. С. 4 – 5.

14. Мельничук М. Архієрейському хору "Воскресіння" – 25 років <https://rivne.church.ua/2016/06/27/arhijerejskomu-xoru-voskresinnya-25-rokiv/>

15. Прокопович Т. Триумф "Воскресіння" в Болгарії. "Рівне вечірне" – видання Рівненської області від 7 червня 1997 р. С. 4.

16. Степаненко Г. "Золотоверхий Київ" представляє: Євген Станкович. Голос України. №112, 24 серпня 2000. С. 7 – 8.

17. Тарасенко О. Воскресіння. Хорова родина. // Нариси з історії хорового мистецтва. Упорядник Олександр Тарасенко. – Рівне: О. Зень, 2011. – 360 с.

18. Хитрий Е. Хор "Воскресіння" підвищує культурний рівень поляків. "Рівне вечірне" – видання Рівненської області від 18 жовтня 1996 р. С. 5 – 6.

19. Хитрий Е. Президент Туреччини запросив "Воскресіння". "Рівне вечірне" – видання Рівненської області від 23 листопада 1996 р. С. 7.

20. Хитрий Е. Хор "Воскресіння" кращий у Європі. "Рівне вечірне" – видання Рівненської області. Липень 1998 р. С. 6.

21. Шмід І. Музичний внесок на користь взаєморозуміння між народами. IMMENSTADT, № 247, 26 жовтня 1992р. – С. 7 – 8.

•

УДК 780.8:780.616.432(477)

*Дяук Ж.Ю.,
Проказюк Р.І.*

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗАРОДЖЕННЯ ПІАНІСТИЧНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкрита роль європейської музичної культури у формуванні та становленні українського фортепіанного мистецтва.

Ключові слова: європейська культура, фортепіанне мистецтво, піаністи-виконавці.

Аннотация. В статье раскрыта роль европейской музыкальной культуры в формировании и становлении украинского фортепианного искусства.

Ключевые слова: европейская культура, фортепианное искусство, пианисты-исполнители.

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 6

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 02.04.2020 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 15,81. Наклад 100 пр. Зам. 28.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».